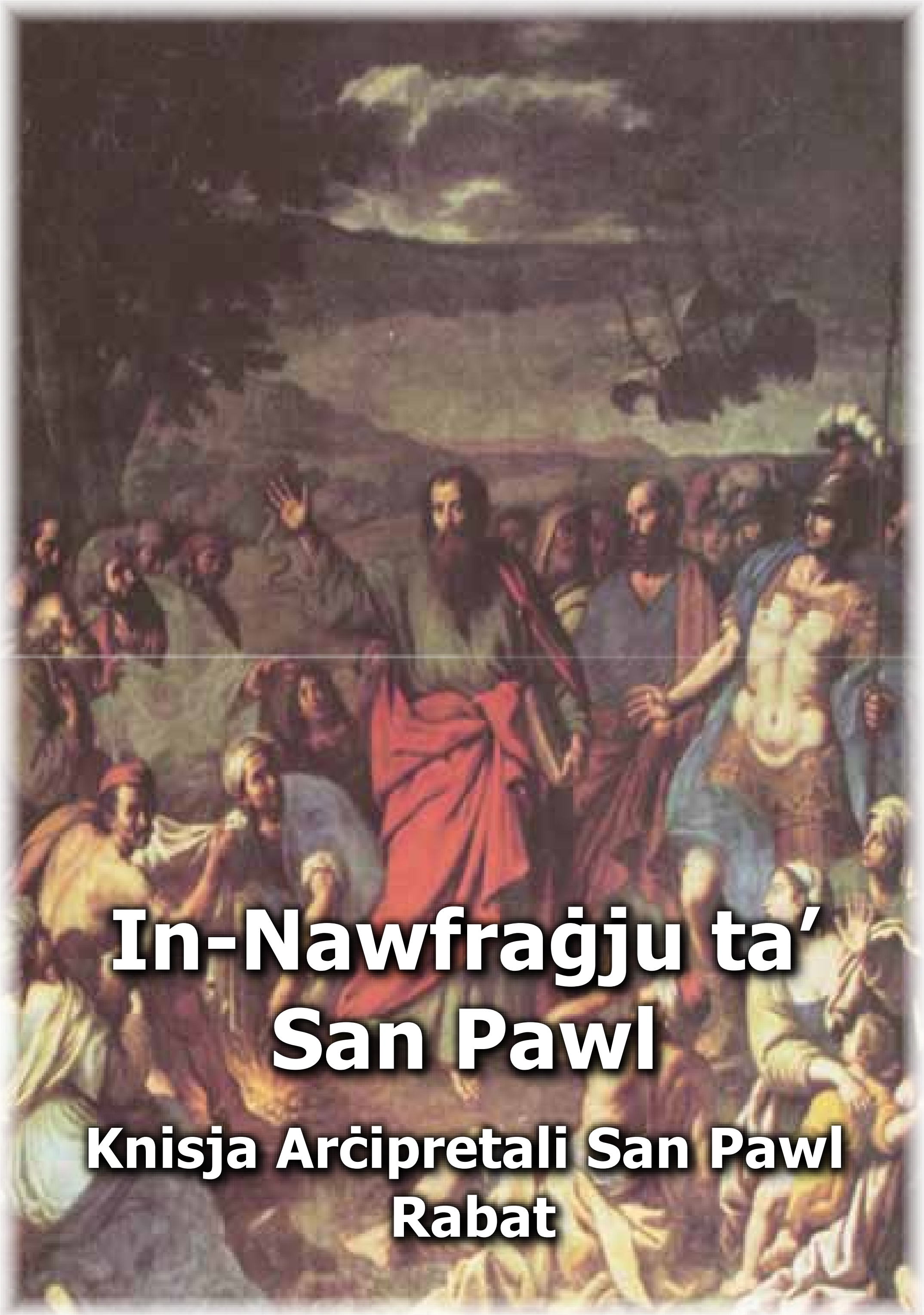

In-Nawfraġju ta' San Pawl

Knisja Arċipretali San Pawl Rabat

Dun Pawl Sciberras

"Sirna nafu li l-gżira kien jisimha Malta" (Atti 28,1)

Il-kwadru titulari ta' San Pawl tar-Rabat huwa l-akbar tila li għandu l-pittur Stefano Erardi, u li pitter fl-1678. Il-kwadru jinqasam f'żewġ xeni, kuntrastanti ħafna bejniethom f'dawk li huma kuluri, moviment u spazju: ix-xena quddimija turi lil Pawlu jfarfar il-lifgħa fin-nar, fost l-istagħġib imbellah ta' dawk ta' madwaru. Ix-xena ta' wara hija pjuttost għerja, bis-sħab

1.

Il-kwadru jinqasam f'żewġ xeni:

dik ta' quddiem (1) - turi lil Pawlu jfarfar il-lifgħa fin-nar, fost l-istagħġib imbellah ta' dawk ta' madwaru.

ix-xena ta' wara (2) - hija pjuttost għerja, bis-sħab iswed tal-maltempata, ix-xini tal-qamħ li kien fi triqtu lejn Ruma

2.

iswed tal-maltempata, ix-xini tal-qamħ li kien fi triqtu lejn Ruma, b'mitejn u sitta u sebgħin priġunier fuqu, jitħabat waħdu f'nofs il-bajja.

Ix-xena ta' Quddiem

Ix-xena ta' quddiem tal-kwadru għandha l-figura ta' San Pawl fiċ-ċentru tagħha (3), u li fl-istess ħin isservi ta' ċentru għall-kwadru sħiħ. Il-kulur aħmar tal-mantar jaqta' sewwa fil-bqija tat-titular. L-id il-leminija ta' l-Appostlu tal-Ġnus tagħmel żewġ movimenti: tfarfar il-lifgħa fin-nar imma wkoll tiġbed l-attenzjoni tal-miġemgħa għal dak li għandu xi jgħid (4). L-Imgħallem Kristu Ġesù kien ikkmanda lil dawk li jemmnu: "Morru fid-dinja kollha, xandru l-Evanġelju lill-ħolqien kollu. Min jemmen u jitgħammed, isalva; iżda min ma jemminx, ikun ikkundannat." Fost is-sinjali li jseħbuhom, jagħtihom li jistgħu "jaqbdu s-sriep b'idejhom, u li jqiegħdu idejhom fuq il-morda u dawn ifiqu" (Mk 16,15-18). Saħansitra l-lifgħa ma waqqfitx lil Pawlu milli jwassal l-Aħbar it-Tajba lil min irid jilqagħha. Mill-ktieb ta' l-Evanġelju li qiegħed iżomm f'idu x-xellugija, dak li Pawlu jrid ilissen lil ta' madwaru huwa t-tħabbira ta' l-Evanġelju Mqaddes, li tiegħu hu "priġunier ta' Kristu Ġesù" (Filemon 1,1) (5). Lil Timotju, Pawlu jiktiblu: "Mela tistħi xejn minħabba fix-xhieda għal Sidna, anqas minħabba fija, priġunier tiegħu, imma aqsam miegħi t-tbatija għall-Evanġelju, u afda fil-qawwa ta' Alla" (2Tim 1,8). Xejn u ħadd ma kien iwaqqaf lil Pawlu milli kulfejn ikun ixandar lil Kristu Ġesù. Lanqas għarqa bħal dik 'il barra minn xtutna ma żammitu milli jwassal lil missirijietna l-Aħbar it-Tajba ta' l-Evanġelju.

Għalkemm Pawlu wasal Malta bħala priġunier, il-figura tiegħu fil-kwadru ta' Erardi turih wieqaf, ħieles u imponenti, b'awtorità sħiħa li jagħtih Kristu Ġesù, li għalih kien qiegħed isofri l-priġunerija. Fi Kristu kiseb ħelsien sħiħ u dan il-ħelsien ħaddmu u għexu kulfejn kien u taħt kull ċirkustanza. Lill-Korintin seta' jgħidilhom: "Għax għad li ma jiena marbut ma' ħadd, jien għamilt lili nnifsi

lsir ta' kulħadd biex nirbaħ lil ħafna" (1Kor 9,19); u lill-insara ta' Filippi: "Ħaġa sewwa li jiena naħseb hekk fikom ilkoll, għaliex jiena nġibkom f'qalbi, lilkom ilkoll, li qsamtu miegħi l-grazzja li għandi, kemm issa li jien marbut bil-ktajjen, u kemm meta kont niddefendi u nwettaq l-Evanġelju" (Fil 1,7). Fl-ittra lill-Kolossin, jitlob li jkun jista' jsib dejjem aktar nies li lilhom jista' jwassal l-Evanġelju: il-Maltin kienu minn dawk li għalihom dik it-talba nstemgħet: "Itolbu wkoll għalina, biex Alla jiftħilna l-bieb għall-kelma u nxandru l-misteru ta' Kristu, li minħabba fih jien marbut bil-ktajjen" (Kol 4,3); u lil Timotju jgħidlu: "Għalih jien qiegħed inbati sa l-irbit tal-ktajjen bħallikieku għamilt xi delitt. Imma l-kelma ta' Alla m'hijiex marbuta" (2Tim 2,9).
Il-figuri mbellhin iħarsu lejn Pawlu, (6) u fiċ-ċirkustanzi għandhom mistoqsija fuq fommhom: "Dan min hu? Ħelisha mill-għarqa u issa l-ġustizzja ma ħallitux jgħix? Dan min hu?" Pawlu jdawwar il-mistoqsija magħmula fuqu għal fuq l-"Alla mhux magħruf" (ara Atti 17,23), u bħal fl-Arjopagu ta' Ateni, jsib ix-xoqqa f'moxtha biex iwassal l-Evanġelju kulfejn ikun.
Luqa, awtur tat-Tielet Evanġelju u ta' l-Atti ta' l-Appostli, jidher iwieżen lil Pawlu bl-attenzjoni u bl-appoġġ tiegħu. Donnu l-artist ried li kif fl-Iskrittura l-Kanoni tat-Testment il-Ġdid iwieżen u jissanzjona l-Ittri ta' San Pawl billi jqiegħed l-Atti qabilhom, hekk Luqa jxierek lil Pawlu f'dan il-vjaġġ.

Ix-xena fuq l-art tagħti prominenza wkoll lil Ġulju (Atti 27,1), iċ-Ċenturjun tar-riġment imperjali ta' Awgustu. (7) Kien hu li ġab ruħu tajjeb ħafna ma' Pawlu u ħarġu mill-għelt li riedu jġibu fuqu s-suldati tal-ġifen, meta riedu joqtlu l-priġunieri biex ħadd ma jaħrab bl-għawm (Atti 27,42). Id-dawl fil-kantuniera t'isfel tax-xellug tal-kwadru jaqla' lil Ġulju 'l barra bi prominenza. F'Ġulju, ċenturjun ta' Ruma Imperjali u pagana, l-awtur tal-kwadru jara lil dawk li Pawlu ntagħżel biex iwasslilhom l-Evanġelju. Pawlu ġie maħtur minn Alla u mill-Appostli ta' Ġerusalemm bħala l-Appostlu tal-Ġnus, u minn dan kien tant konvint li seta' jgħid lill-komunità ta' Efesu: "jiena, Pawlu, jien, il-priġunier ta' Kristu Ġesù minħabba fikom il-pagani..." (Efes 3,1). Iċ-ċenturjun pagan jidher iqarreb idu l-leminija b'kawtela u stagħġib lejn l-id ix-xellugija ta' Pawlu, iżżomm "il-ktieb il-kbir" ta' l-Evanġelju Mqaddes. F'idu x-xellugija, Ġulju jżomm il-lanza, li tgħaqqad ix-xena quddimija ma' dik għerja ta' fuq.
Taħtu jidhru l-Maltin, abitanti tal-gżira. Forsi mhux għalxejn li l-pittur iġibhom bit-trabi magħhom, mistagħġba daqs ommhom u missierhom!
L-istagħġib, fl-Iskrittura kollha, imma l-iktar f'Luqa, huwa għelm ċar ta' min jilqa' l-misteri ta' Alla b'fidi u umiltà.
Fuq ix-xaqliba l-oħra tal-

3.

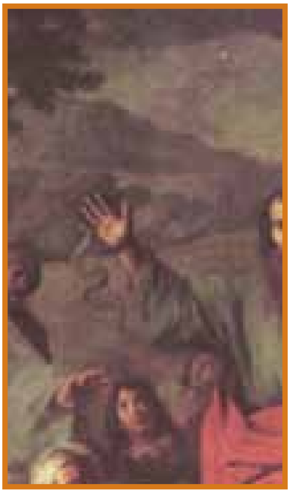
4.

5

6.

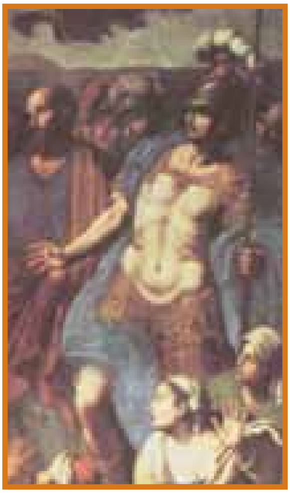

7.

8

kwadru, maqlugħ ’l barra wkoll bil-logħob tad-dawl tal-chiaroscuro, Erardi pinġa lilu nnifsu fil-figura maskili għerja, biċ-ċinetta ħamra f’rasu u bix-xugaman f’idu. (8)

Ix-Xena fuq Wara

Fl-ispazju oskur u għeri tax-xena ta’ wara jidher il-ġifen jitħabat waħdu. Ix-xini, simbolu ta’ l-ivjaġġar tal-bniedem, li mhux kuntent li jterraq fuq l-art, irid jimraħ saħansitra fuq l-ibħra biex jasal f’artijiet imbiegħda. (2) Ktieb il-Għerf jagħtina silta li tinqara fil-Liturġija tas-Solennità tan-Nawfraġju ta’ l-Appostlu Missierna San Pawl, nhar l-10 ta’ Frar: “Imma l-providenza tiegħek, Missier, tmexxih (lill-bniedem); għax int ftaħt għalih triq fil-baħar ukoll, u mogħdija bla periklu qalb l-imwieġ. Hekk turi li int tista’ teħles minn kull tiġrif, biex ukoll min ma jifhimx jista’ jbaħħar” (14,3-4). Erardi, f’dan is-simbolu ried iġib kuntrast, waqfa, anzi! Il-vjaġġ tal-bniedem kellu jieqaf biex tidħol l-inizjattiva tal-Providenza Divina, fil-persuna ta’ Pawlu, l-Appostlu ta’ Kristu Ġesù, “il-priġunier tal-Mulej” (Efes 4,1). Dak li hu uman jisfaxxa u jintemm. Dak li kien sejjer lejn Ruma pagana, jieqaf biex jiftaħ it-triq għal xi ħaġa ġdida li hi l-Evanġelju lill-Barbaroi, lill-barbari. Luqa, hekk isejħilhom lill-abitanti tal-gżira li laqgħet lil Pawlu u ’l sħabu: “In-nies tagħha (barbaroi) ġiebu ruħhom magħna bi ħlewwa li ma bħalha.” (Atti 28,2.4) Ilsien in-nies tal-Gżira ta’ Malta la kien il-Latin u lanqas il-Grieg. Għal dawk li kienu jitkellmu b’dawn iż-żewġ ilsna, ilsien il-Maltin kien idoqqilhom donnu tgedwid: bar-bar-bar, appuntu, dawk Barbari! Imma l-ħlewwa li wrew ma’ dawk li raw l-għarqa, Luqa lanqas iħalliha għaddejja bla msemmija!
In-naħa ta’ fuq tal-kwadru jidher is-sħab jaqta’ fid-dlam tal-maltemp: figura tad-dawl ta’ l-Evanġelju li ġej mis-sema, imma wkoll li jrid jitlaq mil-Lhudija, sas-Samarija biex jasal ’il bogħod ’il bogħod, “sa truf l-art kollha” (Atti 1,8) permezz ta’ nies qalbiena bħalma kien Pawlu ta’ Tarsu, Pawlu ta’ Malta.